

13/8/01 יצא

קמיונר

 בתור נשיא מועדון מעריצי קים קטרל, הלא היא סמנתה החרמנית, מוסקס והעיר הגדולה, ברצוני להפנות את תשומת-לבכם לשני סרטים בבימוכה שיוקרנו היום וחושפים צדדים נוספים שלה - 'אהבה בחלון ראווה' (מ.ג.מ, 10:00) - ו'משכן האמת' (ים 1, 01:10).

הצגה
שי בר'יעקב

קפיצה לפאריז

'אירמה לה דוס', תיאטרון חיפה: הצדעה אירונית לעיר האורות

רבים הישראלים שמבקשים לנכוש בפאריז בקיץ. מי שידו אינה משגת לכרטיס טיסה, יכול להסתפק בביקור בתיאטרון חיפה, שם מעלים את 'אירמה לה דוס' בהפקה שכר לה הצדעה לשיק ולרומנטיקה של העיר האפולית והקסומה. הממזה של אלכסנדר ברפור כתוב כאוסף תהפוכות עלילה מטורפות בעוקבו אחר סיפור אהבתם הסוער של אירמה רמה הזונה ונסטור הסטודנט, שני תמימים בעולם של כרישים. הכל פה שטותי אבל מתוק, והמוזיקה משלימה את התמונה עם אותה רוח מתוחכמת של השאנסון הקלאסי.

הבימוי של רוני ניניו מתבסס על שני אלמנטים חזקים: התרגום המבריק של דורי פרנס והשירה המרשימה של רמה מסינגר. מסינגר מוכיחה שוב שהיא שחקנית מדהימה. זות-זמר אמיתית עם כל הכאריזמה שבסדר נון הגדול מהחיים הזה. הבעיה היא שאיכר יות השואו שלה באות לעיתים על חשבון המשחק הפשוט. לעומתה, דני שטג כנסטור הוא אמין וסימפטי, אבל הקול שלו חיזור מדי, במיוחד ליד מסינגר הדומיננטית. מרינה בלטוב יצרה כוריאוגרפיות רבות דמיון תוך ניצול מירבי של הצוות המינימלי. בסך-הכל זו אולי אינה הפקה סוחפת, כי היא אירונית מדי ומודעת לעצמה, אבל זו בחלט רפרפת פאריזאית שיכולה לחוציא אותך מהתיאטרון עם חיוך על הפנים, ובימים טרופים אלה גם זה משהו שצריך לברך עליו.

בד
 שת
 כמ'
 גיש
 רנע
 זדם

אנשים		07.08.2001	
16.1x19.65	1 40 עמ	1651374.7	

האהבה מנצחת

פומפ טרי קו סטודנטים

דני שניג, רמה מסטינגר, בושהק כציון

כשנפלה החלטה להעלות גרסה עברית למוחזמר "אירמה לז' דוס", הקדיפו המפיקים להציג אותה תחילה רק בחיפה, לחסות ולראות אם היא יתפזר לסיפור הצלחה, ורק אז להעלות אותו גם ברחבי הארץ. אותה שרואים את המהומה, מבינים שהמיציקים היסטוריים לחינם. יש להם ביד שלאנדר כמות, וכבר עכשיו הם יכולים להעלות אותו בכל מקום אפשרי בלי לחשוב פעמיים.

הוא מחומר קליל, ציפתי במקור, וככה יש לו נוחות שיוואי הנודף למרחקים. למרות קלילותו, הסיפור עוסק בבעיה רצינית: מה קורה כאשר זונה שדמנטית מתאהבת בבתה טובה, אבל לא מבחש מעוגינות לוחט על מקצועה המכניס, תרתי משמע האם היא תוכל בכל זאת לסמוך לו אמנם? האם היא תצליח לשרוד את הסטרסורים של פרוץ במלים אהודות: האם האהבה תנצח?

הסיפור מתחיל כשאירמה, זונה הביבה ומתיקה (רמה מסטינגר), פוגשת בנסטור (דני שניג), סטודנט למשפטים, שלא יודע אשה מימיו. הוא לא יודע על מקצועה, היא לא ממש מתעניינת במשפטים, אבל השניים פוגעים באהבת נפש ובשרים לוחטת, עד שנוהך לנסטור כמה עוסקת אהובתו. הוא לא רוצה לאבד אותה, ומוצא פתרון "צירתי" (שעובד כנראה רק בתיאטרון). הוא יודע שהלומה של אירמה הוא למצוא גבר מבוגר ועשיר, וכך להיפטר מהגורל בלקוחות מודמנים. נסטור משיג כסף, ונאמץ עזת תהפוכות מתהווה ללקוח שעליו מפנסות אירמה. מדי יום הוא מגיע אליה ומשלם לה אלף ש"ק. היא הודת הביתה, נחנת אותם לנסטור והוא משתמש בהם טיב למהרה, כדי לשלם עבור הסדיה - בתור הקשיש ששמו אוסטר.

אבל הגולם קם על יצדו ולפתע מתקנא נסטור ביציד כפיו, אוסקר, ובלהט תזיזתו רוצה אותו וכלומר זורק את תיקו, וקנו, כובעו ומעילו לנהרג. הוא מואשם בריצה, מוגלה לאי השדים ועובר שב תלאות איזמות - עד הסוף הטוב.

הוא אינו מחומר רב משתתפים - דבר אידיאלי לימים טרור פים אלה של מצוקה כלכלית. בתיאטרון חיפה החליטו לנצל את ההודמנות, וגם עשו עבודה מצוינת. המהומה קולת, הינני, עשו היסב ומתנה מאוד. רמה מסטינגר נהדרת באירמה הזונה, דני שניג משבוע בתפקיד הכפול של נסטור ואוסטר, סלים דאו מפגין משחק מסוכה כמספר וכברמן, וגם צמד הגנגסטרים דוד קיגלר ואלברט אילה מחזיקים ומעוררים סינפטיה, למרות שהם מוצגים כטיפוסים שליליים בהחלט.

למרות כל הכשרונות הללו, את ההצגה גונב בעיקר הקוסטי"גל בעל העניבה הזוהרת וגרני הרישת, אותו מגלם באופן מבריק אלי דנקר, הלא הוא דן סופר מ"לגעת באושר". שני התפקידים בה שונים זה מזה, עד שנרמה שדנקר היה צריך לעבוד מטאמור"פוחה של ממש כדי לדלג ביניהם. אבל הוא שהקן נפלא, שיכול לגלם בלי מאהך דמיונית שונות ומשונות. ולא רק השחקנים עושים את העבודה הטקסט העברי שזור בהברקות לשוניות חינויות, ההפקה המודיקלית מצוינת, וגם התפאודה התלבושות ראוייה לכל שבה בקיצוד, הפקה כיפית וממלצת ביותר.

"אירמה לז' דוס", מהווה ופומפטיבו: אלכסנדר ברפיה, מתיקה מרגלים מרנה. נופה עבריו דודי מרנה, בימוי: דני כציון. משתתפים: רמה מסטינגר, דני שניג, אלי דנקר ואחרים. תיאטרון חיפה

תוצאה - כהעיון לקניאה - חס. 165 - 2002

דפי אילו

אירמה לה דוס ומשפחת ניניו

להצגת המחזמר בתאטרון העירוני חיפה

דני שטג, רמה מסינגר, ארימה לה דוס, תאטרון חיפה, 2002. צילום. איל לנדסמן

המחזמר **אירמה לה דוס**, מאת אלכסנדר ברפור והמלחינה מרגריט מונן, עלה על במת תאטרון "הבימה" ב־6.11.1962 וגרם לסערה ציבורית גדולה ו...להכנסה כספית גדולה עוד יותר. המחזמר, שהוצג בהצלחה גדולה בצרפת, באנגליה ובארצות הברית, בוים על ידי אברהם ניניו, הנוסח העברי הוכן על ידי דן בראמוץ וחיים חפר. כוכבת ההצגה, דינה דורון, שיחקה לצדו של אריק איינשטיין (בוגר להקת הנח"ל האגדית), ועמם היו בצוות השחקנים: שלמה בר־שביט, יהודה אפרוני, יצחק ברקת, אהרון אלמוג ואחרים. ההנהלה המוסיקלית הופקדה בידי יצחק גרציאני והכוריאוגרפיה בידי רות האריס. הסערה הציבורית שליוותה את ההצגה היתה נחלת חלק מן המבקרים שקטלו את הבחירה המשונה והנועזת והתרעמו על כך שהתאטרון הלאומי בחר לעסוק בזונות מתוקות. אולם הקהל לא שעה לדברים אלה של המבקרים שטענו כי על "הבימה" להעלות את הדיבוק, חלום יעקב, הגולם ומחזות של שלום עליכם, וחלילה לו להעלות הצגות בידור נוסח פולי ברז'ר. ההצגה הפכה הצלחה קופתית ועלתה על הבמה 242 פעם – אחד השיאים של "הבימה" בשנים 1949-1968.

במאי ההצגה, אברהם ניניו (יליד מצרים, 1918-1985), היה חניך הסטודיו הדרמטי של צבי פרידלנד. הוא הצטיין כשחקן בתאטרון "הבימה": היה פוק בחלום ליל קיץ, זמלה בעלי כינור, שלמלה בטוביה החולב, ולאחר מכן פנה לבימוי. עם מורו צבי פרידלנד עבד בגימנסיה "הרצליה" וביים עם תלמידיה הצגות ומסכתות. ב"הבימה" נזקפו לזכותו כמה להיטים: עושה הנפלאות, גיגי, שנים עשר המושבעים, ממלא המקום. כשקיבל את בימוי **אירמה לה דוס**, טען בעקשנות שאינו מקבל את הדעה שאל לה ל"הבימה" להציג הצגות מעין אלה. ניניו נסע לאנגליה וראה את ההצגה בבימויו של פיטר ברוק. כמוהו עשו גם כמה משחקני המחזמר – ברקת, אפרוני, בר־שביט. כולם "השתגעו", כדברי ברקת, מן ההצגה ו...העתיקו אותה לבמת התאטרון הלאומי.

יצחק (איז'ו) ברקת, שחקן ובמאי, הגיע ל"הבימה" לאחר "הגלגולים" המקובלים. הוא עלה ארצה מרומניה ב־1946, שיחק ב"צ'יבטרון", בלהקת הכרמל, ב"מטאטא", ב"הבימה" (עשרים שנה), בתאטרון העירוני חיפה, הופיע בסרטים, בטלוויזיה, בערבי קריאה ומשחק, וגם ביים (בגימנסיה הרצליה ובמחנות קיץ בארצות הברית). הוא זוכר את החזרות להצגה, שבה שיחק את פרסיל הכושף, כתקופה עליזה שניחנה באווירה מיוחדת: "לא ישבנו סביב שולחן לנתח את דמויות המחזה, כמקובל אצל במאים שונים". הוא משבח את עבודתו של ניניו, שהיה נוח ונעים כבמאי, קיבל הצעות של שחקנים וידע להבחין מה כדאי ומה לא כדאי לבצע. גם המנצח יצחק גרציאני והכוריאוגרפית רות האריס זוכים לשבחיו. הוא מציין שהשחקנים לא היו זמרים ורקדנים מקצועיים ובכל זאת המבקרים שקטלו את המחזה שיבחו את הביצוע.

במרכז החגיגה עמדה אירמה של שנות השישים – דינה דורון. בימים אלה דינה דורון משחקת בהצגה **פרפרים הם חופשיים** בתפקיד האם הפולנייה. היא ילידת עפולה, גדלה בתל-אביב, למדה בגימנסיה "הרצליה" והופיעה במסכתות שביים אברהם ניניו. משסיימה את הגימנסיה, נסעה ללמוד בארצות הברית אצל לי שטרסברג וקפצה "קפיצת סינדרלה" להצגות בברודווי: **אנה פרנק** ומחזות של שקספיר. היא התיידדה עם השחקנית קתרין הפבורן ומששבה ארצה ב-1958 נחתה ב"קאמרי" – תפקידה הראשון היה **בהערב אימפרוביזציה** של פירנדלו. משלחת מ"הבימה" "שאבה" אותה, לדבריה, להצגת **העצים מתים זקופים**. להיט נוסף שהופיעה בו היה **גיגי**, בבימויו של אברהם ניניו, והודות לכך באה ההצעה לשחק **באירמה לה דוס**. היא למדה לפנים ריקוד, אך חששה מעט מיכולתה הקולית. על כן נסעה לארצות הברית ללמוד פיתוח קול. היתה לה מורה טובה ("אחרי בתור חיכתה... ברברה סטרייסנד") ולאחר חודש הרגישה שהיא יכולה להתמודד עם התפקיד גם בתחום זה.

דינה דורון זוכרת היטב את התפקיד על אף שעברו מאז ארבעים שנה: "הסיפור הוא על אהבת אירמה. היא נפש טהורה הממשיכה להיות טהורה למרות המקצוע שלה. היא הולכת לעבודתה בתמימות וזה מאוד... צרפתי. זה בשום פנים אינו מחזה ציני. כמובן שבמחזה כזה נתתי את כל מה שיש בי. זאת הפעם הראשונה שהייתי שחקנית, זמרת ורקדנית. אני מלאת שבחים לניניו, גרציאני ורות האריס." הודות להופעתה בהצגה הפכה דינה דורון לכוכב ובמעמד הזה, לדבריה, יש דברים נעימים ודברים לא נעימים. היא צפתה, כמובן, בהצגה המחודשת בתאטרון העירוני חיפה ונפגשה עם "אירמה 2001" – רמה מסינגר.

ארבעים שנה בקירוב לאחר הלהיט השנוי במחלוקת של שנת 1962 בתאטרון "הבימה", בנו של הבמאי אברהם ניניו, רוני ניניו, ביים את המחמר בתאטרון העירוני חיפה. הפעם לא נשאלה השאלה אם מותר לתאטרון ציבורי להציג מחזה "בלתי מוסרי". הביקורת עסקה בהצגה ובביצוע ובצד המשותף בין אז והיום. הקהל רץ לתאטרון בהמוניו וניניו הבן, כמוהו כאביו, יצר "שלאגר". התאטרון העירוני חיפה מסתובב עם ההצגה ברחבי המדינה ולוח ההצגות מראה כי הביקורת המחללת שותפה הפעם לדעת הקהל.

רוני ניניו, בנם של חנה בך-ארי ואברהם ניניו, אמנם נולד בניר-יורק, אך למד בגימנסיה "הרצליה" (בבניין החדש). הוא זוכר את החזרות להצגת "הבימה": "הייתי בן שמונה ואבא לקח אותי לחזרות. אבא מנצח על השחקנים ועל עובדי הבמה ורות האריס מלמדת ריקודים את שחקני התאטרון שלא היו רקדנים ולא היו זמרים." לרוני ניניו יש עבר עשיר בתאטרון, בקולנוע ובטלוויזיה. הרעיון להציג את **אירמה לה דוס** בתאטרון העירוני חיפה הוא פרי יוזמתו: "הצעתי את המחזה לתאטרון ופנית לרמה מסינגר ולשמוליק נויפלד (המנהל המוסיקלי) שעמו עבדתי כבר שנים." סיני פטר, מנהל התאטרון העירוני חיפה, אישר את ההצגה ושניהם

פנו אל דורי פרנס, הנחשב למתרגם העסוק ביותר היום בשדה התרגום לתאטרון. בשיתוף עם המתרגם עובד המחזמר ונעשו שינויים במבנה. דורי פרנס כתב פתיחה מקורית משלו למערכה השנייה, שלאחר ההפסקה, והתרגום זרוע הברקות לשון ואזכורים של המציאות הישראלית העכשווית. הקהל מקבל בתשואות את השחקנים, וכמו דינה דורון בשעתה, כך גם רמה מסינגר זוכה לביקורות מצוינות ולאהבת הקהל.

רמה מסינגר מגיעה אל **אירמה לה דוס** לאחר שורה ארוכה של תפקידים מגוונים בתאטרון הישראלי. היא עטורת פרסים ומאחוריה תפקידים ראשיים ב"הבימה", בתאטרון באר-שבע, בסדרות טלוויזיה ועוד. לאחר שירותה הצבאי (להקת פיקוד דרום) למדה ב"בית צבי", כי ידעה ששם לומדים ומעלים מחזות זמר. כשפנה אליה רוני ניניו ואמר לה שהוא מבקש לביים את **אירמה לה דוס**, התנפלה על ההצעה. היא הכירה את העלילה מהסרט בכיכובה של שירלי מקליין והיא מתייחסת למחזמר כאל "מלודרמה קומית עם שירים". היא מבחינה בהבדל בתגובות הקהל בערים השונות. הקהל התל-אביבי, לדעתה, חם ופתוח לעומת הקהל הירושלמי המאופק יותר. "מה שהקסים אותי בדמותה של אירמה הוא שלפניניו קדושה וקדשה. השתדלתי לא להופיע כמסכנה. יש לאירמה שמחת חיים פנימית שגם תלאות החיים לא יקחו ממנה. הבמאי דאג לכך שלא ישנאו את הסרסורים". לדעתה של מסינגר, כולם קורבנות של הנסיבות. אירמה חיה בעולם אכזר ונצלני והיא מחפשת את הדרך לנצח ולשרוד. יש בה תמימות רבה ולמרות הכול היא רואה קרן אור. גם רמה מסינגר מוקפת בהערצת הקהל, האוהב את אירמה. היא הפכה לכוכב, מה שנעים ומפריח, לדעתה. היא אהבה את העבודה עם הצוות ומציינת במיוחד את שיתוף הפעולה עם הכוריאוגרפית מרינה בלטוב, וכמובן היא מלאת שבחים לרוני ניניו.

חשיבות רבה מסינגר מייחסת לתרגומו של דורי פרנס. היא רואה בו נציג של דור מתרגמים חדש וסבורה שיש לו חלק גדול בהצלחת ההצגה. דורי מצדו מחמיא, בדברים שכתב בתוכנית ההצגה, לחיים חפר ודן בך אמוץ. הוא עדיין לא הוציא לאור את תרגומו הרבים. לפי שעה הוא עסוק בפרסום מחזותיו של נסים אלוני, אך יש הבטחה של הוצאת ספרים לפרסם את תרגומו למחזות שקספיר.

הצגתה המחודשת של **אירמה לה דוס** מוכיחה כי הקו והדרך של הצגות מחודשות למחזות ישנים היא מעניינת וחשובה. לא רק מחזות אריסטופנס ושקספיר ראויים לכך, אלא גם מחזות בני זמננו ראוי שיחזרו אל במת התאטרון עם שחקנים חדשים, תרגומים חדשים ופירושים חדשים. ראויים לכך לא רק זונות מתוקות וסטודנטים שלומפרים, אלא גם **אסתר המלכה** של אלתרמן, **שולמית** של גולדפדן, ומחזותיהם של יעקב שבתאי, בנימין גלאן, ויוצרים אחרים שלנו בשדה הדרמה והתאטרון.